VERSTEGEN
accountants en adviseurs
Solide en waardevol

2022

Accountantsverslag 2022

GGD
West-Brabant

VERSTEGEN
accountants en adviseurs 50 jaar

Noordendijk 207
Postbus 574
3311 RN Dordrecht

T. (078) 648 15 55

info@verstegenaccountants.nl
www.verstegenaccountants.nl

Aan het algemeen bestuur van
Gemeenschappelijke Regeling GGD West-Brabant
Postbus 3024
5003 DA TILBURG

Dordrecht, 5 april 2023

Ref.: 303/ED/WdV/MG

Geacht bestuur,

Overeenkomstig uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2022 van Gemeenschappelijke Regeling GGD West-Brabant (verder genoemd: GGD West-Brabant) gecontroleerd. In overeenstemming met artikel 213 van de Gemeentewet en Controlestandaard 260 Communicatie met de met governance belaste personen, brengen wij verslag aan u uit over onze bevindingen.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT. Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel vastgesteld op €672.000. Afwijkingen als gevolg van fraude of fouten zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Het is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur van GGD West-Brabant om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en de daarop berustende bepalingen. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring bij de jaarrekening te verstrekken.

De door ons gecontroleerde jaarrekening geeft een eigen vermogen aan per 31 december 2022 van € 6.704.000 (2021: € 6.017.000) en een voordelig resultaat over 2022 van € 437.000 na mutaties in de reserves (voordelig resultaat 2021: € 133.000 na mutaties in de reserves).

Wij geven bij deze jaarrekening een goedkeurende controleverklaring af, bestaande uit een goedkeurend oordeel ten aanzien van getrouwheid en een goedkeurend oordeel ten aanzien van rechtmatigheid.

Het bestuur heeft ons kenbaar gemaakt dat de jaarrekening 2022 met versie XX is vastgesteld door het dagelijks bestuur en dat de jaarrekening ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Wij hebben onze controle in maart 2023 afgerond en hebben onze bevindingen met uw organisatie gedeeld en besproken en vervolgens op 30 maart jl. nader toegelicht aan uw bestuur.

Wij benadrukken dat dit accountantsverslag uitsluitend bedoeld is om u te informeren over onze controlebevindingen en aanbevelingen. Belanghebbenden kunnen u vragen om een afschrift van onze rapportage(s) voor hun beoordeling van de financiële stand van zaken van GGD West-Brabant en van de risico's in de bedrijfsvoering. Wij benadrukken dat wij niet aansprakelijk zijn voor eventuele gevolgen van externe verspreiding.

Wij vertrouwen erop u met dit verslag voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid om het nader toe te lichten.

Hoogachtend,

was getekend,

W.P. de Vries RA

INHOUDSOPGAVE

1. Onze belangrijkste boodschappen aan GGD West-Brabant 5

2. Vermogen, resultaat en continuïteit 7

2.1. Analyse vermogen en resultaat en resultaatontwikkeling 7

2.2. Financiële positie en continuïteit 8

2.3. Interne beheersing 8

2.4. Weerstandsvermogen 8

3. Jaarverslag 9

3.1. Wet open overheid 9

4. Algemene controlebevindingen bij de jaarverslaglegging 2022 10

4.1. Corona-compensatie 10

4.2. WNT-verantwoording 11

4.3. Het verloop van onze controlewerkzaamheden 11

4.4. Rechtmatigheidsverantwoording 12

4.5. Normenkader en toetsingskader 12

4.6. EU-aanbesteding 12

4.7. Onzekerheid prestatielevering Meerkosten Corona 13

4.8. IT-beheersing GGD West-Brabant 13

4.9. Verwerking van geconstateerde afwijkingen 15

5. Overige onderwerpen 16

5.1. Naleving van wet- en regelgeving en frauderisicobeheersing 16

5.2. Gevolgen Datadiefstal 17

5.3. Onafhankelijkheid 17

6. Slot 17

1. Onze belangrijkste boodschappen aan GGD West-Brabant

Corona
Ook 2022 stond voor GGD West-Brabant voor een groot deel in het teken van beheersen van het coronavirus. Het coronavirus heeft wederom een stevige wissel gekend op uw organisatie en de organisaties waarmee u samenwerkt.

De corona-epidemie heeft het belang van goed werkende GGD'en bevestigd en heeft aangetoond hoe belangrijk de rol en het werk van de GGD is.

De extra maatregelen die GGD West-Brabant moest treffen en aanvullende taken die naast het "gewone" werk moesten worden uitgevoerd, liepen in 2022 door, evenals de uitvoeringskosten hiervoor. Daarnaast kent GGD West-Brabant gederfde en wegvallende inkomsten. GGD West-Brabant heeft voor 2022 inzichtelijk gemaakt op welke onderdelen sprake is van meerkosten en minderkosten. De coronakosten heeft GGD West-Brabant berekend op circa € 35 miljoen.

Het Rijk compenseert GGD'en voor de extra corona-gerelateerde kosten. De extra kosten bedragen over 2022 € 35.496.000. Het is uw verwachting dat de compensatie over 2022 volledig dekkend zal zijn, net zoals dit over boekjaar 2021 gold. Het is goed om te benoemen dat de afrekening over boekjaar 2021 nog niet definitief is vastgesteld door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. GGD West-Brabant heeft voor 2021 en 2022 voorschotdeclaraties ingediend. Het in de jaarstukken 2022 opgenomen overzicht van de coronakosten wordt, net als 2021, als einddeclaratie ingediend.

De impact van het coronavirus voor de GGD West-Brabant is hiermee in 2021 en ook in 2022 groot. Voor een deel loopt dit door in 2023. In de jaarrekening 2022 heeft u de gevolgen van de uitbraak van de pandemie toereikend toegelicht, evenals de financiële impact van corona voor GGD West-Brabant.

Meerkosten en minderkosten Corona
GGD West-Brabant heeft de meerkosten en minderinkomsten als gevolg van corona bepaald en gedocumenteerd, uitgaande onder meer van de Verantwoordingsinstructie 2022 Meerkosten COVID-19 VR-VWS d.d. 11 november 2022 van het Ministerie van VWS. GGD West-Brabant heeft de richtlijnen voor corona-compensatie één-op- één in acht genomen en zo goed mogelijk geïnterpreteerd. Voor de minderkosten heeft u op basis van diepgaande analyses van de baten en lasten over 2022, de begroting 2022 en de gewijzigde begroting 2022 in kaart gebracht in hoeverre er sprake is van aantoonbare minderkosten als gevolg van COVID-19. Met ingang van 2022 is het niet meer toegestaan om minderopbrengsten te verrekenen. GGD West-Brabant sluit op een nulverantwoording.

Opdrachtbevestiging
In onze opdrachtbevestiging van 3 oktober 2022 hebben wij de tussen de GGD West-Brabant en Verstegen accountants en adviseurs met elkaar gemaakte afspraken ten aanzien van het controleren van de jaarrekening 2022 bevestigd. Wij verwijzen naar deze schriftelijke opdrachtbevestiging.

Materialiteit
Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel vastgesteld op € 672.000 De berekening hebben wij verricht conform het Besluit Accountantscontrole decentrale overheden (BADO), gebaseerd op 1% van de totale werkelijke lasten over 2022 plus de toevoegingen aan de reserves.

Afwijkingen als gevolg van fraude of fouten zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Goedkeurende verklaring getrouwheid en rechtmatigheid
Wij hebben de controle van de jaarrekening 2022 van GGD West-Brabant afgerond. Wij geven bij de jaarrekening 2022 een goedkeurende controleverklaring af voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid. De jaarrekening is vastgesteld door het dagelijks bestuur op 30 maart 2023. Het is de verwachting dat de jaarrekening wordt goedgekeurd door het algemeen bestuur op 6 juli 2023.

Normenkader
Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT.

Wij baseren onze controleopdracht op de uitgangspunten die zijn vastgelegd in Besluit Accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en op de door het bestuur vastgestelde controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening. Vanwege de coronacrisis is aanvullende externe wet- en regelgeving beschikbaar gesteld evenals landelijke afspraken en instructies. Dit is onder meer de Verantwoordingsinstructie 2022 Meerkosten Covid-19, de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2022, de Nieuwsbrief IBI 113 en brieven van de Europese Commissie over (zeer) dwingende spoed binnen de Europese aanbestedingsregels.

Begrotingscriterium
Het begrotingscriterium is uitgewerkt in de geactualiseerde Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV. Een overschrijding van de begroting is onrechtmatig, echter niet in alle gevallen heeft dit gevolgen voor de strekking van de controleverklaring. De accountant heeft de verantwoordelijkheid om kostenoverschrijdingen, waarvan de directie moet aangeven dat het bestuur deze nog dient te autoriseren, op te nemen in het verslag van bevindingen.

In totaal heeft GGD West-Brabant volgens de gewijzigde begroting 2022 € 97.4 miljoen aan lasten begroot (primitieve begroting 2022 € 31,7 miljoen) tegenover € 66.9 miljoen aan werkelijke lasten (2021: € 94,3 miljoen). Aan baten heeft GGD West-Brabant over 2022 een bedrag geraamd van € 97.4 miljoen volgens de gewijzigde begroting (primitieve begroting € 31,6 miljoen), tegenover gerealiseerde baten van € 67,5 miljoen (2021: € 94,6 miljoen). Dit betekent een onderrealisatie van de lasten en baten.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid beoordelen wij de lastenoverschrijdingen per programma. GGD West-Brabant kent één programma's. Wij verwijzen naar uw inhoudelijke analyse van de overschrijdingen in de jaarrekening in hoofdstuk 6.2, waarin een analyse is opgenomen van de begrotingsrechtmatigheid. GGD West-Brabant concludeert dat er geen geconstateerde kostenoverschrijdingen zijn welke als onrechtmatig worden aangemerkt die volgens de Kadernota Rechtmatigheid meewegen in ons oordeel ten aanzien van rechtmatigheid.

Europese aanbesteding
Onderdeel van de controle is een toets op de juiste naleving van (externe) Europese aanbestedingsregels. Door uw organisatie is vastgesteld dat er geen opdrachten zijn die onrechtmatig zijn aanbesteed. Wij hebben in onze controle op de naleving van de Europese aanbestedingsregels geen materiele afwijkingen geconstateerd.

GGD West-Brabant kon vanzelfsprekend in meerdere gevallen geen reguliere of verkorte (Europese) aanbesteding in acht nemen. De Europese Commissie (brief van 1 april 2020) en het Ministerie van VWS (brief van 27 oktober 2020) geven handreikingen voor (Europese) aanbestedingen in de situatie van dwingende spoed. GGD West-Brabant heeft aanvullend hierop en samen met GGD West-Brabant extern schriftelijk juridisch advies ingewonnen om de toepasbaarheid van dwingende spoed in 2022 te laten toetsen en te laten bevestigen dat terecht een beroep is gedaan op de regeling (zeer) dwingende spoed binnen de Europese aanbestedingsregels. Op grond van het hiervoor gestelde onderschrijft GGD West-Brabant haar standpunt dat in 2022 terecht een beroep is gedaan op (zeer) dwingende spoed en dat de opdrachten in het kader van het bestrijden van het coronavirus in 2022 rechtmatig zijn aanbesteed. Wij sluiten ons aan bij deze standpunten.

Verloop van de controle
6 februari zijn wij gestart met de controle van de jaarrekening. De concept jaarrekening was financieel gereed voor onze controle. De dossiervorming als basis voor onze controle was toereikend op het moment van start van onze controle en is aangevuld naar aanleiding van onze vragen.

De jaarrekening heeft door uw organisatie hoge prioriteit gekregen en de jaarrekeningcontrole heeft u goed voorbereid. De samenwerking tussen uw organisatie en Verstegen is wederom goed, prettig en constructief verlopen. De controle kon mede hierdoor binnen uw bestuurlijke planning worden afgerond.

2. Vermogen, resultaat en continuïteit

2.1. Analyse vermogen en resultaat en resultaatontwikkeling

Het Besluit Begroting en Verantwoording (hierna: BBV) is voor GGD West-Brabant het geldende verslaggevingsstelsel. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen resultaat-bepaling en resultaatbestemming. Het is niet toegestaan baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen te muteren. Mutaties vinden plaats op basis van besluitvorming door het bestuur.

De jaarrekening 2022 van GGD West-Brabant is opgesteld in overeenstemming met het van toepassing zijnde model.

De door ons gecontroleerde jaarrekening geeft een eigen vermogen aan per 31 december 2022 van 6,7 miljoen (2021: € 6.0 miljoen) en een voordelig resultaat over 2022 van € 437.000 na mutaties in de reserves (voordelig resultaat 2021: € 133.000 na mutaties in de reserves).

De analyse van het resultaat 2022 ten opzichte van de begroting 2022 is toereikend toegelicht per programma in het jaarverslag en in hoofdstuk 6 in de jaarrekening.

De corona-gerelateerde baten en lasten worden toereikend toegelicht in de jaarstukken. Bijzonderheden rond deze compensatie komen ook in hoofdstuk 1.2 en hoofdstuk 5.3 nader aan de orde.

2.2. Financiële positie en continuïteit

Uitgangspunt bij de begroting van GGD West-Brabant is dat de begroting ten minste sluitend is. In de (gewijzigde) begroting 2022 is nihil een resultaat opgenomen. De jaarrekening 2022 is opgesteld volgens de continuïteitsveronderstelling. De omvang van het eigen vermogen is in 2022 toegenomen met een bedrag van € 687.000. Dit wordt voornamelijk verklaard door het resultaat 2022.

2.3. Interne beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij een interim-controle uitgevoerd. Wij hebben onze bevindingen ten aanzien van de interne beheersing opgenomen in onze managementletter 2022 van 13 december 2022. Onze managementletter hebben wij toegelicht aan uw organisatie.

Vanuit onze controleopdracht hebben wij de kwaliteit beoordeeld van de interne beheersingsmaatregelen die een directe relatie hebben met de jaarrekening van GGD West-Brabant. Wij vinden dat er binnen GGD West-Brabant – rekening houdend met de aard en omvang van de (administratieve) organisatie – geen sprake is van belangrijke tekortkomingen in de interne beheersingsmaatregelen rond de financiële verslaglegging.

2.4. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van GGD West-Brabant heeft de aandacht van management en bestuur. Risicomanagement vindt onder andere plaats in de vorm van een risicotabel, waarin de risico's in beeld worden gebracht en periodiek worden gemonitord. In de jaarstukken 2022 is een uitgebreide risicotabel opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Wij hebben vernomen dat de uitgebreide matrix periodiek wordt afgestemd met het bestuur om grip te houden op de (ontwikkeling van de) risico's.

Op basis van uw huidige inzichten blijkt dat een onderbouwde kans bestaat dat een bedrag van circa € 2,6 miljoen (2021 € 2,9 miljoen) noodzakelijk is om aan de zo reëel mogelijk ingeschatte financiële risico's weerstand te bieden. De belangrijkste risico's betreffen de frictiekosten als gevolg van mogelijke afschaling activiteiten, ziekteverzuim van personeel en het huurdersrisico van de Doornboslaan. Voor deze risico's is per balansdatum een weerstandsvermogen beschikbaar van € 2,8 miljoen (2021: € 2,5 miljoen).

Gezien het risicoprofiel van GGD West-Brabant adviseren wij u de ontwikkeling van de risico's en de ontwikkeling van de reserves die aangewezen zijn als dekking van de risico's tussentijds en nauwlettend te blijven volgen.

3. Jaarverslag

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- de analyse (hoofdstuk 1);
- achtergrondinformatie (hoofdstuk 2);
- de paragrafen;
- bijlagen (achter de jaarrekening).

Wij hebben de overige informatie gelezen en vastgesteld dat de daarin opgenomen informatie niet strijdig is met de jaarrekening of onze controlebevindingen. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten uit het BBV en de Nederlandse Standaard 720 Nadere Voorschriften Controlestandaarden en de verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot andere informatie. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuursverslag mag geen ander beeld oproepen bij de lezer dan de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat het bestuursverslag 2022 van GGD West-Brabant de vereiste informatie in voldoende mate weergeeft en niet strijdig is met de jaarrekening of onze controlebevindingen.

3.1. Wet open overheid

Per 1 mei 2022 is de nieuwe Wet open overheid (Woo) in werking getreden, deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De nieuwe wet is bedoeld om de overheid transparanter te maken en bevat kaders en verplichtingen voor bestuursorganen omtrent de openbaarmaking van publieke informatie. Zo is nu onder meer een inspanningsverplichting opgenomen om informatie over beleid actief openbaar te maken en is de afhandelingstermijn voor Woo-verzoeken (voorheen Wob-verzoeken) aangescherpt.

In artikel 3.5 van de Woo is de openbaarheidsparagraaf opgenomen. In de openbaarheidsparagraaf is bepaald dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse begroting aandacht dient te besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de Woo. In de jaarstukken dient vervolgens verslag te worden gedaan van de uitvoering van de wet, mede in relatie tot de beleidsvoornemens uit de begroting.

De commissie BBV heeft op 27 september 2022 een artikel gepubliceerd waarin zij de openbaarheidsparagraaf benoemen als verplichting die reeds geldt voor de jaarstukken 2022. De openbaarheidsparagraaf Woo dient in de begroting en jaarstukken te worden opgenomen via een afzonderlijke paragraaf, zoals de in artikelen 9 en 26 van het BBV genoemde paragrafen. Bij de eerstvolgende wijziging zal het BBV hierop worden aangepast.

Uw organisatie heeft nog geen invulling gegeven aan deze wet in de begroting en jaarstukken. Wij adviseren om in de komende begrotings- en jaarrekeningcycli de openbaarheidsparagraaf Woo op te nemen in de stukken. Wij hebben vernomen dat er een passage met betrekking tot de WOO opgenomen is in de volgende begroting.

4. Algemene controlebevindingen bij de jaarverslaglegging 2022

4.1. Corona-compensatie

Eerder in dit verslag schetsten wij de impact van de uitbraak van het coronavirus op de organisatie. GGD West-Brabant heeft de meer- en minderkosten als gevolg van corona bepaald en gedocumenteerd, uitgaande onder meer van de Verantwoordingsinstructie 2022 Meerkosten COVID-19 VR-VWS d.d. 11 november 2022 van het Ministerie van VWS.

GGD West-Brabant heeft deze richtlijnen voor corona-compensatie één-op- één in acht genomen en zo goed mogelijk geïnterpreteerd. Voor de meer- en minderkosten heeft u op basis van diepgaande analyses van de baten en lasten over 2022, de begroting 2022 en de gewijzigde begroting 2022 in kaart gebracht in hoeverre er sprake is van aantoonbare minderkosten als gevolg van COVID-19. Met ingang van 2022 is het niet meer toegestaan om minderopbrengsten te verrekenen.

Wij constateren dat GGD West-Brabant hier zorgvuldig mee om is gegaan en dat het bestuur geraadpleegd en geïnformeerd is als keuzes moesten worden gemaakt.

De totaal verantwoorde meerkosten voor GGD West-Brabant om aan de aan haar toegewezen taken in het kader van COVID-19 te kunnen voldoen bedraagt €35,5 miljoen. Hierin is niet begrepen een bedrag van € 37.000 die GGD West-Brabant gemaakt heeft met betrekking tot de bestrijding van de apenpokken. Deze kosten worden eveneens gedeclareerd bij het Ministerie van VWS.

De verantwoorde meerkosten over 2022 zijn administratief separaat verantwoord in de administratie van de GGD West-Brabant. De juistheid en rechtmatigheid van de verantwoorde meerkosten hebben wij gecontroleerd door middel van het gebruik van steekproeven.

De GGD West-Brabant heeft voor 2022 voorschotdeclaraties ingediend. Het in de jaarstukken 2022 opgenomen overzicht van de coronakosten wordt als einddeclaratie ingediend. Het ministerie stelt de definitieve compensatie vast in boekjaar 2023. U heeft dit toereikend toegelicht in de jaarrekening.

4.2. WNT-verantwoording

4.2.1. Controlebevindingen en aanbevelingen

Wij hebben de in de jaarrekening opgenomen WNT-verantwoording 2022 gecontroleerd overeenkomstig de door de minister vastgestelde Regeling controleprotocol WNT 2022. Daarbij zijn door ons geen afwijkingen of bijzonderheden geconstateerd.

4.2.2. Beperkingen in de reikwijdte van onze controlewerkzaamheden

Wij hebben de toepassing van de WNT door de GGD West-Brabant gecontroleerd overeenkomstig de Regeling Controleprotocol WNT 2022. Daarbij hebben wij ons gebaseerd op de in de jaarrekening verantwoorde gegevens en bedragen en de daaraan ten grondslag liggende administratieve bescheiden. Het kan zijn dat bepaalde (kosten)vergoedingen niet door de GGD West-Brabant en/of door ons zijn geïdentificeerd. Deze vergoedingen zouden dan al dan niet terecht buiten de WNT-verantwoording kunnen zijn gebleven en buiten de reikwijdte van onze controlewerkzaamheden.

Als de WNT-verantwoording niet strookt met uw beeld van de werkelijkheid of met uw eigen administratie, verzoeken wij u ons per omgaande te informeren. Wij kunnen dan op grond van uw informatie onze controlebevindingen evalueren.

Het controleprotocol WNT heeft niet tot doel om vast te stellen of de bezoldiging overeenkomt met de afspraken die hierover zijn gemaakt. Het kan daardoor voorkomen dat de WNT is toegepast, terwijl de bezoldiging afwijkt van gemaakte afspraken.

4.3. Het verloop van onze controlewerkzaamheden

Wij hebben onze controlewerkzaamheden uitgevoerd overeenkomstig de tussen de GGD West-Brabant en Verstegen opgestelde opdrachtbevestiging met datum 3 oktober 2022. Ter ondersteuning daarvan zijn vooraf risicoanalyses opgesteld, werkafspraken gemaakt en tussentijdse controlewerkzaamheden uitgevoerd. Met betrekking tot het controleproces constateren wij het volgende:

- In de interne beheersingsmaatregelen van GGD West-Brabant is geen sprake van belangrijke onvoorziene tekortkomingen.
- De concept-jaarrekening was bij aanvang van onze jaarrekeningcontrole op 6 februari jl. gereed en van goed niveau.
- De dossiervorming als basis voor onze controle was toereikend op het moment van start van onze controle. Vragen en opmerkingen die wij hadden zijn goed en tijdig beantwoord.
- De wederzijdse afspraken over planning en afronding zijn gehaald.

Wij zijn, rekening houdend met het vorenstaande, van mening dat onze gerealiseerde tijdsbesteding en de door ons gerealiseerde controlewerkzaamheden voldoende zijn voor een kwalitatief toereikende uitvoering van onze controlewerkzaamheden, overeenkomstig de voor ons geldende controle- en overige standaarden (COS).

4.4. Rechtmatigheidsverantwoording

In onze managementletter 2022 hebben wij u geïnformeerd over de rechtmatigheidsverantwoording die met ingang van verslagjaar 2023 in ingetreden. GGD West-Brabant acteert hierop actief en treft voorbereidingen. Wij verwijzen gemakshalve naar onze tussentijdse bevindingen en de acties die wij geformuleerd hebben voor de korte termijn. Wij trekken hierin samen met u op in de verdere voorbereidingen en de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording.

4.5. Normenkader en toetsingskader

Het dagelijks bestuur heeft het Controleprotocol voor het jaar 2021 voor de accountantscontrole vastgesteld op 13 januari 2022, waarna het ter kennisgeving is verstuurd aan het algemeen bestuur Bij dit controleprotocol is als bijlage het Normenkader opgenomen. Het bestuur heeft besloten om dit controleprotocol een looptijd te geven van 2 controlejaren, dus ook voor 2022. Dit omdat vanaf het controlejaar 2023 de rechtmatigheidsverantwoording zal worden afgeven door het dagelijks bestuur.

Wij adviseren u om samen met het dagelijks bestuur een toetsingskader op te stellen waarmee GGD West-Brabant inzichtelijk kan maken aan welke voorwaarden voldaan moet worden. Het is vervolgens belangrijk dat de GGD West-Brabant vervolgens zichtbaar intern toetst of wordt voldaan aan de bepalingen uit de relevante interne en externe wet- en regelgeving uit het normenkader, bijvoorbeeld via werkprogramma's voor de betreffende processen of in checklists. Op deze wijze kan GGD West-Brabant zelf en tijdig zichtbaar maken dat/of aan alle relevante (financiële) bepalingen van de externe wet- en regelgeving uit het normenkader wordt voldaan en welke voorwaarden bijvoorbeeld (nog) niet. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar onze managementletter van 13 december 2022.

4.6. EU-aanbesteding

4.6.1. Reguliere (Europese) aanbesteding

Onderdeel van het vastgestelde normenkader van GGD West-Brabant zijn regels en voorschriften ten aanzien van Europese aanbestedingsregels. GGD West-Brabant controleert of juiste naleving van deze Europese (EU) aanbestedingsregels heeft plaatsgevonden. Als onderdeel van de (rechtmatigheids)controle is dit tevens een belangrijke controle door de accountant.

GGD West-Brabant ziet voorafgaand aan aanbestedingen strak toe dat bij het aangaan van nieuwe opdrachten de regels ten aanzien van EU-aanbesteding strikt worden nageleefd. Tijdens onze controle en de gesprekken met uw organisatie hierover hebben wij vastgesteld dat dit bewustzijn aanwezig is en dat wij deze aandacht terugzien in uw organisatie op meerdere momenten in het jaar. In 2022 zijn er geen onrechtmatig aanbestede opdrachten geweest.

4.7. Onzekerheid prestatielevering Meerkosten Corona

Het vaststellen van de rechtmatigheid en getrouwheid van de inkopen is een belangrijk onderdeel van de verbijzonderde interne controle door GGD West-Brabant. Als onderdeel van deze controlewerkzaamheden toets GGD West-Brabant, samen met Hét Service Centrum en wij onder meer of de ontvangen inkoopfacturen in lijn zijn met de (contract)afspraken en of de prestatie waarvoor gefactureerd wordt daadwerkelijk geleverd is.

Van een beperkt deel van de corona gerelateerde meerkosten over 2022 kan GGD West-Brabant de prestatielevering of de tariefstelling niet volledig onderbouwen. Dit heeft tot gevolg dat voor enkele steekproefposten niet alle benodigde informatie beschikbaar is om prestatielevering dan wel de tariefstelling volledig vast te kunnen stellen.

Wij merken dit deel derhalve aan als onzeker en niet als fout. Het betreft onder meer de prestatielevering bij inhuur van personeel voor onder andere het testen en het vaccineren en voor locatiehuur en -inrichting. De financiële omvang van de bevindingen kon door (aanzienlijke hoeveelheid) aanvullend uitgevoerde werkzaamheden, steekproeven en analyses van zowel GGD West-Brabant als het controleteam van Verstegen worden beperkt. De totale omvang van de bevinding en van de geëxtrapoleerde onzekerheid over geheel 2022 hebben geen effect op de strekking van de controleverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekening 2022. Om deze reden hebben wij enkel de feitelijk geconstateerde steekproefafwijkingen opgenomen in onze foutenevaluatie.

4.8. IT-beheersing GGD West-Brabant

De betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking is een terugkerend onderwerp bij onze controlewerkzaamheden en de rapportage van onze bevindingen. Onze werkzaamheden richten zich vooral op de IT-beheersingsmaatregelen die relevant zijn in het kader van onze opdracht voor het controleren van de jaarrekening. Wij benadrukken dat onze werkzaamheden zich niet richten op alle IT-risico's en -beheersingsmaatregelen, zoals bijvoorbeeld de risico's en beheersingsmaatregelen die voortvloeien uit cybercriminaliteit.

In onze managementletter van 13 december 2022 hebben wij uitgebreid gerapporteerd over de IT-beheersing, waaronder ook de naleving van De Baseline informatiebeveiliging Overheid (BIO). In onze managementletter noemden wij een aantal trends in IT en spiegelden wij de IT-ontwikkelingen binnen GGD West-Brabant aan deze trends. Voor onze bevindingen verwijzen wij hiernaar.

Vanuit de door ons uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de controle van de jaarrekening hebben wij geen significante tekortkomingen, risico's of aandachtspunten geconstateerd voor de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

4.8.1. SiSa-bijlage

Het is de taak van de accountant om als onderdeel van de controle van de jaarrekening vast te stellen dat GGD West-Brabant aan de voorwaarden heeft voldaan en dat de SiSa-bijlage door GGD West-Brabant correct en volledig is ingevuld.

Wij hebben tijdens onze controle de SiSa-bijlage gecontroleerd, die door GGD West-Brabant is opgemaakt, op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2022 d.d. 8 februari 2023. Wij benadrukken dat u als gemeenschappelijke regeling zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage.

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in ons accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2022 in het kader van SiSa worden verantwoord.

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeenschappelijke regeling samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsdocumenten elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2022	**Specifieke uitkering**	**Fout of onzekerheid**	**Financiële omvang in euro's**	**Toelichting fout/onzeker-heid**
A18B	Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Strekking controleverklaring bij de jaarrekening 2022 t.a.v. getrouwheid: goedkeurend
Strekking controleverklaring bij de jaarrekening 2022 t.a.v. rechtmatigheid: goedkeurend

4.8.2. Mogelijkheid IT audit

In onze managementletter van 13 december 2022 hebben wij vermeld inzicht te hebben verkregen in ICT-landschap van de GGD West-Brabant. Wij hebben deze eerste beoordeling mede uitgevoerd aan de hand van interviews, beoordeling van documentatie en het beoordelen van de kernapplicaties van de organisatie (ADP, Inconto, Exact, Sharepoint, Vaccinatieregister).

Op basis van deze beoordeling zien wij mogelijkheden om te trachten tot het steunen op het systeem en de onderliggende interne beheersingsomgeving met name voor het proces inkopen en de digitale factuurverwerking (Inconto) en de financiële administratie (Exact).

Wij zien toegevoegde waarde voor de GGD West-Brabant gezien het steeds groter wordende belang van de automatiseringsomgeving van GGD West-Brabant voor haar administratieve organisatie en interne beheersing.

Bij onze aanpak zullen wij relevante beleidstukken, procedures en systeeminstellingen inspecteren, om te bepalen of bijvoorbeeld de autorisatie-controls in opzet, bestaan en werking voldoende zijn gewaarborgd. Wij gaan graag met u in gesprek of u een dergelijke IT-audit en met welke 'scope' uw wenst en lichten graag ons plan en de verwachte kosten toe.

4.9. Verwerking van geconstateerde afwijkingen

Tijdens de jaarrekeningcontrole zijn naar aanleiding van onze controle geen materiële correcties doorgevoerd.

Naar aanleiding van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden resteren verder geen ongecorrigeerde fouten en onzekerheden. Er hebben naar aanleiding van onze controle correcties plaatsgevonden in de jaarstukken, dit betroffen cijfermatige correcties en tekstuele aanpassingen, zoals aanpassingen met betrekking tot presentatievereisten van het BBV.

Inhoudelijk zijn er over de jaarrekening 2022 en de doorgevoerde correcties geen meningsverschillen geweest met uw organisatie.

De afwijkingen inzake rechtmatigheid kunnen niet worden gecorrigeerd zoals toegelicht in paragraaf 4.7 van dit accountantsverslag. Onderstaande tabel geeft daarvan een samenvatting. Getrouwheidsbevindingen werken ook door in de bevindingen voor rechtmatigheid.

Betreft	***Fout (rechtmatigheid)***	***Fout (getrouwheid)***	***Onzekerheid***
Prestatielevering meerkosten	€ 0	€ 0	€ 117.000
TOTAAL	**€ 0**	**€ 0**	**€ 117.000**

Het totaal van de geconstateerde fouten op het gebied van rechtmatigheid blijft binnen de wettelijke goedkeuringstolerantie. Hierdoor is de strekking van de controleverklaring 2022 goedkeurend voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

5. Overige onderwerpen

5.1. Naleving van wet- en regelgeving en frauderisicobeheersing

Wij betrekken bij onze controlewerkzaamheden, overeenkomstig de voor ons geldende standaarden, de naleving van wet- en regelgeving en frauderisico's. Daarbij richten wij ons op risico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang in de jaarrekening. Tegelijkertijd kan van ons niet verwacht worden dat elke in die context relevante overtreding van wet- en regelgeving of fraude door ons ontdekt wordt. Dat heeft onder andere te maken met het mogelijk opzettelijke karakter van dergelijke overtredingen en fraude.

Wij hebben op basis van onze controlewerkzaamheden de risicofactoren voor overtredingen van wet- en regelgeving en fraude geëvalueerd. Frauderisicofactoren kunnen voortvloeien uit bijvoorbeeld leveranciersselectie, (contant) geldverkeer en misbruik/oneigenlijk gebruik van bedrijfsmiddelen van de GGD West-Brabant.

Onze controle heeft geen afwijkingen van wet- en regelgeving of aanwijzingen voor fraude aan het licht gebracht.

GGD West-Brabant heeft beleid dat gericht is op het systematisch identificeren en beheersen van deze risico's. Wij constateren dat er in de bedrijfsvoering belangrijke maatregelen zijn getroffen om dergelijke risico's te beheersen. Deze maatregelen bestaan hoofdzakelijk uit het toewijzen van taken en verantwoordelijkheden, het realiseren van functiescheiding, procedures, intern toezicht en externe controle.

Naar onze mening wordt het risico van (materiële) fraude en overtreding van wet- en regelgeving hierdoor aanzienlijk teruggebracht. Wij adviseren hierbij nog wel om als onderdeel van het risicomanagementsysteem periodiek een separate risicoanalyse op deze thema's uit te voeren en daarbij te evalueren of er voldoende beheersingsmaatregelen zijn getroffen. Wij verwijzen hiervoor naar onze bevindingen die wij in onze managementletter hebben gerapporteerd.

Onze eigen controlewerkzaamheden hebben overigens geen relevante afwijkingen van wet- en regelgeving of aanwijzingen voor fraude aan het licht gebracht. Daarbij merken wij nog wel op dat van ons niet verwacht kan worden dat elke overtreding van wet- en regelgeving of fraude door ons ontdekt wordt. Dat heeft onder andere te maken met het mogelijk opzettelijke karakter van dergelijke overtredingen en fraude.

Ingevolge onze beroepsregels, in het bijzonder hoofdstuk 240 van de Controle- en Overige Standaarden, dient de accountant bij de controle van de jaarrekening een aantal specifiek genoemde procedures uit te voeren, gericht op het risico van fraude. Bij onze controle van de jaarrekening 2022 hebben wij geen aanwijzingen van fraude verkregen die wij op grond van deze regels aan u zouden moeten melden. In onze gesprekken met de organisatie is bevestigd dat er geen fraude heeft plaatsgevonden en ook geen vermoeden is van fraude.

5.2. Gevolgen Datadiefstal

Naar aanleiding van een datadiefstal uit de systemen van de GGD's die worden gebruikt voor de ondersteuning bij de Covid'19-bestrijding voor testen, vaccineren en het uitvoeren van bron- en contactonderzoek is de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) in februari 2021 een onderzoek gestart naar de naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming door de GGD GHOR Nederland en Nederlandse GGD'en.

Gedupeerden kunnen onder voorwaarden € 500 per gedupeerde vergoed krijgen. Deze en eventuele andere aansprakelijkheid vanuit Covid'19-gerelateerde activiteiten komen volgens schriftelijke verslaglegging voor rekening van het ministerie van VWS en zullen naar verwachting geen impact hebben op het resultaat en het vermogen van GGD West-Brabant. Stichting ICAM stelt primair de Staat en secundair een aantal Nederlandse overheden aansprakelijk voor een bedrag van circa € 3 miljard. Dit ondanks een schriftelijke aansprakelijkstelling die GGD West-Brabant heeft ontvangen. Mocht GGD West-Brabant onverhoopt in dit kader (een) claim(s) ontvangen, dan zal dit naar verwachting op basis van afspraken en toezeggingen volledig worden vergoed door het ministerie van VWS. GGD West- Brabant heeft als standpunt dat zij niet aansprakelijkheid kan en zal worden gesteld voor (een) eventuele claim(s) en toereikende beheersingsmaatregelen heeft getroffen ter bescherming van de persoonsgegevens die door de GGD West-Brabant worden verwerkt in het kader van de bestrijding van de pandemie.

5.3. Onafhankelijkheid

Het waken voor onze onafhankelijkheid is primair onze eigen (vaktechnische) verantwoordelijkheid. Daarvoor treffen wij – overeenkomstig onze standaarden en interne kwaliteitsprocedures – diverse maatregelen. Op basis van de uitvoering van deze maatregelen kunnen wij bevestigen dat wij de controleopdracht voor de jaarstukken van GGD West-Brabant op onafhankelijke wijze hebben kunnen uitvoeren en afronden.

Aanvullend daarop rapporteren wij u jaarlijks – voor uw beoordeling van onze onafhankelijkheid – de werkzaamheden die door ons zijn verricht naast het controleren van financiële verantwoordingen en het uitoefenen van onze natuurlijke adviesfunctie. Met betrekking tot het verslagjaar 2022 hebben wij geen werkzaamheden verricht naast onze controlewerkzaamheden en de direct daaruit voortvloeiende advisering en de controle van subsidieverantwoordingen op verzoek van subsidieverstrekkers en financiers

Tot slot bevestigen wij dat geen sprake is van een langdurige betrokkenheid (zeven jaar of meer) van één van de teamleden bij de controleopdracht voor de GGD West-Brabant.

6. Slot

Wij vertrouwen erop u met dit accountantsverslag voldoende te hebben geïnformeerd over onze controlebevindingen en u van dienst te zijn geweest met de vermelde ontwikkelingen en aanbevelingen.